

Judikatūras krājums

Lieta C-605/21

Heureka Group a.s.

pret

Google LLC

(*Městský soud v Praze* lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Tiesas (virspalāta) 2024. gada 18. aprīļa spriedums

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – LESD 102. pants – Efektivitātes princips – Valstu tiesībās reglamentētas zaudējumu atlīdzināšanas prasības par konkurences tiesību pārkāpumiem – Direktīva 2014/104/ES – Direktīvas novēlota transponēšana – Piemērošana laikā – 10. pants – Noilguma termiņš – *Dies a quo* noteikumi – Pārkāpuma izbeigšana – Zaudējumu atlīdzināšanas prasības celšanai vajadzīgās informācijas iegūšana – Tāda Eiropas Komisijas lēmuma kopsavilkuma publicēšana *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, ar kuru konstatēts konkurences noteikumu pārkāpums – Tāda Komisijas lēmuma saistošais spēks, kurš vēl nav galīgs – Noilguma termiņa atlikšana vai pārtraukšana uz Komisijas izmeklēšanas laiku vai arī līdz datumam, kurā šis lēmums kļūst galīgs

1. *Konkurence – Prasības atlīdzināt kaitējumu sakarā ar konkurences tiesību normu pārkāpumu – Direktīva 2014/104 – Piemērošana laikā – Noteikums, kurā paredzētas konkrētas prasības saistībā ar prasībām atlīdzināt kaitējumu piemērojamiem noilguma termiņiem – Materiālā tiesību norma – Transponējoša valsts regulējuma piemērošanas ar atpakaļejošu spēku aizliegums*
(*Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/104 10. un 22. pants*)

(skat. 47.–49. punktu)

2. *Konkurence – Prasības atlīdzināt kaitējumu sakarā ar konkurences tiesību normu pārkāpumu – Direktīva 2014/104 – Piemērošana laikā – Prasības atlīdzināt kaitējumu sakarā ar tāda dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, kas sācies pirms direktīvas stāšanās spēkā – Direktīvas noteikuma, kurā paredzētas konkrētas prasības saistībā ar noilguma termiņu, piemērojamība laikā – Nosacījums – Prasības atlīdzināt kaitējumu, kurām direktīvas transponēšanas termiņa beigās vēl nav iestājies noilgums – Minēto prasību noilguma termiņa sākuma noteikšana – Valsts tiesību piemērošana – Ierobežojumi – LESD 102. panta un efektivitātes principa ievērošana – Valsts noilguma termiņš, kurš var sākties vienīgi pēc tam, kad beidzies pārkāpums un cietusī persona uzzinājusi nepieciešamo informāciju, lai celtu prasību – Minētās informācijas uzzināšanas brīdis, kas principā sakrīt*

ar Komisijas lēmuma, kurā konstatēts pārkāpums, kopsavilkuma publikācijas brīdi – Lēmums, kurš vēl nav kļuvis galīgs – Nozīmes neesamība (LESD 102. pants; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/104 10. un 22. pants)

(skat. 50.–78. un 82.–88. punktu)

3. *Dominējošais stāvoklis – Ļaunprātīga izmantošana – Aizliegums – Tieša iedarbība – Privātpersonu tiesības lūgt atlīdzināt nodarīto kaitējumu – Īstenošanas noteikumi – Noilguma termiņi – Valsts tiesiskais regulējums, kurā nav paredzēta noilguma termiņa atlikšana vai pārtraukšana uz Komisijas izmeklēšanas laiku – Nepieļaujamība – Valsts tiesiskais regulējums, kurā nav paredzēta noilguma termiņa atlikšana līdz Komisijas galīgajam lēmumam – Pieļaujamība (LESD 102. pants)*

(skat. 79. un 80. punktu)

4. *Konkurence – Prasības atlīdzināt kaitējumu sakarā ar konkurences tiesību normu pārkāpumu – Direktīva 2014/104 – Prasībām atlīdzināt kaitējumu piemērojamais noilguma termiņš – Noilguma termiņa apturēšana pēc konkurences iestādes akta, kas vērsts uz aplūkotā pārkāpuma izmeklēšanu vai iztiesāšanu (Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/104 10. panta 2. un 4. punkts)*

(skat. 90. un 91. punktu)

5. *Iestāžu akti – Direktīvas – Dalībvalstu īstenota izpilde – Vajadzība nodrošināt direktīvu efektivitāti – Valsts tiesu pienākumi – Atbilstīgas interpretācijas pienākums – Piemērojamība – Valsts tiesību “contra legem” interpretācija – Izslēgšana (LESD 288. panta trešā daļa)*

(skat. 93. punktu)

Rezumējums

Izskatījusi lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, Tiesas virspalāta lemj par prasībām, kam jāatbilst zaudējumu atlīdzināšanas prasībām, kuras valstu tiesās celtas par Savienības konkurences tiesību pārkāpumiem, piemērojamiem valstu noilguma regulējumiem. Šie precizējumi sniegti saistībā ar zaudējumu atlīdzināšanas prasību, kuru Čehijas uzņēmums cēlis pret *Google LLC*, pamatojoties uz dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, kuru šī sabiedrība un tās mātesuzņēmums *Alphabet Inc.* esot īstenojuši Čehijas Republikā.

2017. gada 27. jūnija lēmumā¹ Eiropas Komisija konstatēja, ka kopš 2013. gada februāra *Google* ir pārkāpusi LESD 102. pantu, ļaunprātīgi izmantojot savu dominējošo stāvokli trīspadsmit vispārējo meklēšanas pakalpojumu valstu tirgos, tostarp Čehijas Republikā, samazinot datplūsmu no savām vispārējo rezultātu lapām uz konkurējošiem pirkumu salīdzināšanas pakalpojumiem un palielinot šo datplūsmu uz savu pirkumu salīdzināšanas pakalpojumu. Šī lēmuma kopsavilkums 2018. gada 12. janvārī tika publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*².

Google un *Alphabet* par minēto lēmumu cēla prasību Vispārējā tiesā, un tā tika noraidīta pēc būtības³. Tomēr, tā kā Tiesā joprojām tiek izskatīta apelācijas sūdzība par Vispārējās tiesas spriedumu, Komisijas lēmums vēl nav kļuvis galīgs.

2020. gada jūnijā *Heureka Group a.s.* (turpmāk tekstā – “*Heureka*”), Čehijā reģistrēta komercsabiedrība, kura darbojas pārdošanas cenu salīdzināšanas pakalpojumu tirgū, cēla prasību *Městský soud v Praze* (Pilsētas tiesa Prāgā, Čehijas Republika), lūdzot piespriest *Google* atlīdzināt zaudējumus, kuri esot nodarīti saistībā ar Komisijas lēmumā konstatēto LESD 102. panta pārkāpumu, kas īstenots Čehijas Republikā laikposmā no 2013. gada februāra līdz 2017. gada 27. jūnijam. *Heureka* uzskata, ka *Google* pretkonkurences darbību dēļ esot samazinājušies tās portāla *Heureka.cz* apmeklējumi.

Savai aizstāvībai *Google* atsauca uz to, ka *Heureka* tiesībām uz atlīdzinājumu vismaz daļēji esot iestājies noilgums.

Šajā ziņā Pilsētas tiesa Prāgā precizē, ka *Heureka* prasībai piemērojamie valsts tiesību akti paredz trīs gadu noilguma termiņu, kas neatkarīgi un atsevišķi attiecībā uz katriem daļējiem zaudējumiem, kuri izriet no konkurences noteikumu pārkāpuma, sākas brīdī, kad cietusī persona ir uzzinājusi vai pamatoti var tikt uzskatīta par tādu, kas uzzinājusi, ka tai ir nodarīti šādi daļēji zaudējumi, kā arī uzzinājusi tās personas identitāti, kurai tie jāatlīdzina. Savukārt, lai šis termiņš sāktos, netiek prasīts, lai cietusī persona būtu uzzinājusi, ka attiecīgā rīcība ir uzskatāma par konkurences tiesību pārkāpumu, vai lai šis pārkāpums būtu beidzies. Turklāt piemērojamais valsts tiesību akts nav noteikta minētā termiņa apturēšana vai pārtraukšana uz laiku, kamēr Komisija izmeklē pārkāpumu. Šis termiņš nevar arī tikt apturēts vismaz līdz vienam gadam pēc datuma, kad Komisijas lēmums, kurā konstatēts šis pats pārkāpums, kļūst galīgs.

Pilsētas tiesa Prāgā uzskata, ka no tā šajā lietā izriet, ka katrs *Google* tīmekļvietnē veiktais vispārējais meklējums, kas izraisījis *Google* cenu salīdzināšanas pakalpojuma rezultātu labvēlīgāku izvietojumu un atveidošanu, esot izraisījis jauna autonoma noilguma termiņa sākšanos.

Turklāt, tā kā Direktīva 2014/104⁴ Čehijas tiesībās ir transponēta novēloti, Pilsētas tiesa Prāgā norāda, ka *Google* pārkāpums esot beidzies pēc šīs direktīvas transponēšanai noteiktā termiņa, proti, 2016. gada 27. decembra, tomēr, šķiet, pirms transponēšanas tiesību aktu stāšanās spēkā 2017. gada 1. septembrī.

¹ Komisijas Lēmums C(2017) 4444 final par procedūru saskaņā ar [LESD] 102. pantu un EEZ līguma 54. pantu (Lieta AT.39740 – *Google* meklēšana (iepirkšanās)).

² OV 2018, C 9, 11. lpp.

³ Spriedums, 2021. gada 10. novembris, *Google* un *Alphabet*/Komisija (*Google Shopping*) (T-612/17, EU:T:2021:763).

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/104/ES (2014. gada 26. novembris) par atsevišķiem noteikumiem, kuri valstu tiesībās reglamentē zaudējumu atlīdzināšanas prasības par dalībvalstu un Eiropas Savienības konkurences tiesību pārkāpumiem (OV 2014, L 349, 1. lpp.).

Ņemot vērā iepriekš minēto, Pilsētas tiesa Prāgā uzdeva Tiesai vairākus prejudiciālus jautājumus, lai būtībā noskaidrotu, vai Direktīvas 2014/104 10. pantam un/vai LESD 102. pantam un efektivitātes principam ir pretrunā tāds noilguma valsts regulējums kā pamatlietā aplūkotais, kas piemērojams zaudējumu atlīdzināšanas prasībām par turpinātiem Savienības konkurences tiesību normu pārkāpumiem.

Tiesas vērtējums

Lai atbildētu uz prejudiciālajiem jautājumiem, Tiesa vispirms izvērtē Direktīvas 2014/104 10. panta piemērojamību laikā – tajā noteikts zaudējumu atlīdzināšanas prasībām par konkurences tiesību pārkāpumiem piemērojama minimālais noilguma termiņš un agrākais tā sākšanās brīdis, kā arī apstākļi, kādos šis noilguma termiņš jāaptur vai jāpārtrauc.

Šajā ziņā Tiesa atgādina, ka Direktīvas 2014/104 10. pants ir materiālā tiesību norma, tādēļ saskaņā ar šīs direktīvas 22. panta 1. punktu dalībvalstīm jānodrošina, lai šī panta transponēšanas noteikumi netiktu piemēroti ar atpakaļejošu spēku. Tomēr, sākot no šīs direktīvas transponēšanas termiņa beigām, proti, no 2016. gada 27. decembra, valsts tiesības jāinterpretē atbilstoši jebkurai tās normai.

Šādā kontekstā, lai noteiktu Direktīvas 2014/104 10. panta piemērojamību laikā šajā lietā, Tiesa pārbauda, vai pamatlietā aplūkotā juridiskā situācija bija beigusies līdz 2016. gada 27. decembrim vai arī tā turpināja radīt sekas.

Šajā nolūkā jānosaka, vai 2016. gada 27. decembrī bija beidzies pamatlietā aplūkotajai situācijai piemērojama valsts noilguma termiņš. To darot, tomēr jāpatur prātā, ka pat pirms Direktīvas 2014/104 transponēšanas termiņa beigām piemērojamiem valsts noteikumiem par noilgumu bija jāatbilst līdzvērtības un efektivitātes principiem un tie nevar atņemt LESD 101. un 102. pantam pilnīgu efektivitāti.

Taču LESD 102. panta pilnīga efektivitāte un it īpaši tajā norādītā aizlieguma lietderīgā iedarbība prasa, lai zaudējumu atlīdzināšanas prasībām par šī panta pārkāpumiem piemērojamiem valsts noilguma termiņi nesāktos, pirms pārkāpums nav beidzies un cietusī persona nav uzzinājusi vai saprātīgi var uzskatīt, ka tā ir uzzinājusi informāciju, kas vajadzīga tās zaudējumu atlīdzināšanas prasības celšanai.

Attiecībā uz pirmo nosacījumu par pārkāpuma izbeigšanu Tiesa uzskata: ņemot vērā, ka strīdus, kas attiecas uz konkurences tiesību pārkāpumiem, principā raksturo informācijas asimetrija par sliktu cietušajai personai un tai bieži vien būs īpaši grūti pirms pārkāpuma beigām pierādīt šāda pārkāpuma esamību un apjomu, kā arī no tā izrietošos zaudējumus, prasība, saskaņā ar kuru noilguma termiņš nevar sākties pirms attiecīgā pārkāpuma beigām, ir nepieciešama, lai cietusī persona varētu efektīvi īstenot savas no LESD 102. panta izrietošās tiesības prasīt pilnīgu atlīdzinājumu. Turklāt, tā kā parasti cietušajai personai ir grūti iesniegt pierādījumus šī panta pārkāpumam, ja nav Komisijas vai valsts iestādes lēmuma, kurā konstatēts šis pārkāpums, tāds noilguma regulējums, kas varētu izraisīt noilguma termiņa beigšanos labu laiku pirms šāda lēmuma pieņemšanas, pārmērīgi apgrūtinātu tās tiesību prasīt pilnīgu atlīdzinājumu īstenošanu.

Saistībā ar otro nosacījumu par zaudējumu atlīdzināšanas prasības celšanai vajadzīgās informācijas uzzināšanu Tiesa atgādina, ka šajā informācijā ietilpst konkurences tiesību pārkāpuma esamība, zaudējumu esamība, cēloņsakarība starp šiem zaudējumiem un šo pārkāpumu, kā arī pārkāpuma izdarītāja identitāte.

Lai gan šajā gadījumā datums, kurā *Heureka* šo informāciju uzzināja, jānosaka iesniedzējtiesai, Tiesa tomēr uzskata par lietderīgu norādīt, ka principā uzzināšanas brīdis sakrīt ar datumu, kad *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* publicēts tāda Komisijas lēmuma kopsavilkums, kurā konstatēts pārkāpums, neatkarīgi no tā, vai šis lēmums ir kļuvis galīgs.

Tiesa arī precizē, ka LESD 102. pants un efektivitātes princips paredz noilguma termiņa apturēšanu vai pārtraukšanu Komisijas veiktās izmeklēšanas laikā. Savukārt šis pants un šis princips neprasa, lai noilguma termiņš tiktu apturēts līdz brīdim, kad Komisijas lēmums kļūst galīgs. Cietusī persona var pamatoties uz Komisijas lēmumā, kurš nav kļuvis galīgs, ietvertajiem konstatējumiem, lai pamatotu savu zaudējumu atlīdzināšanas prasību, jo, kamēr tas nav atcelts, tam ir saistošs spēks.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Tiesa uzskata, ka pamatlietā aplūkotais valsts noilguma regulējums, saskaņā ar ko, pirmkārt, trīs gadu noilguma termiņš neatkarīgi un atsevišķi attiecībā uz katrām daļējiem zaudējumiem, kuri izriet no LESD 102. panta pārkāpuma, sākas brīdī, kad cietusī persona ir uzzinājusi vai pamatoti var tikt uzskatīta par tādu, kas uzzinājusi, ka tai ir nodarīti šādi daļēji zaudējumi, kā arī uzzinājusi tās personas identitāti, kurai tie jāatlīdzina, un nav nepieciešams, lai pārkāpums būtu beidzies un lai šī persona būtu uzzinājusi, ka attiecīgā rīcība ir uzskatāma par konkurences tiesību normu pārkāpumu, un, otrkārt, minēto termiņu nevar apturēt vai pārtraukt uz laiku, kamēr Komisija izmeklē šādu pārkāpumu, nav saderīgs ar LESD 102. pantu un efektivitātes principu, ciktāl tas tiesību prasīt atlīdzināt zaudējumus, kas radušies šī paša pārkāpuma dēļ, īstenošanu padara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi grūtu.

Līdz ar to tas, vai dienā, kad beidzās Direktīvas 2014/104 transponēšanas termiņš, proti, 2016. gada 27. decembrī, bija beidzies valsts tiesībās noteiktais noilguma termiņš, kas bija piemērojams pamatlietā aplūkotajā situācijā līdz šim datumam, jānoskaidro, abstrahējoties no šī noilguma regulējuma elementiem, kuri nav saderīgi ar LESD 102. pantu un efektivitātes principu.

Šajā ziņā no Komisijas lēmuma, kurā konstatēta *Google* dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, izriet, ka šis pārkāpums šī lēmuma pieņemšanas dienā, proti, 2017. gada 27. jūnijā, vēl nebija beidzies. Tādējādi Direktīvas 2014/104 transponēšanas termiņa beigās noilguma termiņš ne tikai nebija beidzies, bet tas pat vēl nebija sācies.

Tā kā pamatlietā aplūkotā situācija nebija beigusies pirms Direktīvas 2014/104 transponēšanas termiņa beigām, tās 10. pants tajā ir piemērojams *ratione temporis*. Tiesa konstatē, ka no 10. panta 2. un 4. punkta skaidrā formulējuma izriet, ka aplūkotais valsts noilguma regulējums nav saderīgs arī ar šo tiesību normu. Tā it īpaši norāda, ka minētā 10. panta 4. punktā tagad ir prasīts, ka noilguma termiņa apturēšanai pēc konkurences iestādes akta, kas vērsts uz konkurences tiesību pārkāpuma izmeklēšanu vai iztiesāšanu saistībā ar konkurences tiesību pārkāpumu, uz kuru attiecas zaudējumu atlīdzināšanas prasība, jābeidzas ne agrāk kā vienu gadu pēc dienas, kurā lēmums, ar ko konstatēts šis pārkāpums, ir kļuvis galīgs, vai kurā procedūra ir izbeigta citā veidā. Tādēļ šī tiesību norma šajā ziņā pārsniedz no LESD 102. panta un efektivitātes principa izrietošās prasības.

Visbeidzot Tiesa atgādina, ka, lai gan uz netransponētu direktīvu nevar tieši atsaukties strīdā starp privātpersonām, valsts tiesai, kura izskata šādu strīdu, valsts tiesības jāinterpretē atbilstīgi šai direktīvai, tiklīdz ir beidzies tās transponēšanas termiņš, tomēr neveicot valsts tiesību *contra legem* interpretāciju.